

ĽUDSKÝ KAPITÁL A SOCIÁLNA KVALITA V KRAJINÁCH V4

HUMAN CAPITAL AND SOCIAL QUALITY IN V4 COUNTRIES

Mária Antalová

Abstract

The human capital is a relatively sophisticated category, not only from the aspect of economics itself, but also from sociology, psychology, pedagogy and from other scientific disciplines. The opposite situation is with the social quality, which is much more difficult to get into the awareness of the professional public. Its authors are W. Beck, L. J. G. Maesen and A. Walker, and they were first introduced it as a scientific problem in *The Social Quality of Europe* in 1977. Three years later, its concept became part of the European Economic Policy (Amsterdam Declaration on the Social Quality, 1997). By its substance, the social quality represents a new perspective for perception not only the social but also the economic, political, ecological and cultural dimensions of the human existence. Its little review evoked in us an effort to choose the goal of our paper to explore relationship between the human capital and the social quality in the V4 countries. All have gone through a totalitarian system in the past and are now facing similar consequences of the transformation process. We were interested in what level of the social quality we can speak within and whether level of the social quality is related to the human capital development.

Key words: human capital, social quality, conditional factors

JEL Code: J24, J88, O34

Úvod

V súčasnosti sa pertraktujú nové myšlienky, týkajúce sa ľudskej istoty, sociálnej exklúzie či globalizácie, avšak teória sociálnej kvality zostáva naďalej v úzadí, hoci ich prekonáva svojim globálnym prístupom k samotnej zmene spoločnosti. Vznikla ešte v minulom storočí (1997), ale ihneď znamenala posun priorít a posilnenie sociálnej dimenzie, keďže sa v roku 2000 stala stratégiou pre hospodársku politiku EÚ. Na Slovensku sa s ňou stretávame¹ zriedka.

¹ Na Slovensku sa začal zaoberať sociálnou kvalitou ako prvý prof. I. Lалуha. Rozpracováva ju vo vzťahu s kvalitou života.

Z toho dôvodu sme sa rozhodli v našom príspevku orientovať pozornosť na daný fenomén spolu s ľudským kapitálom. Naším cieľom je identifikovať úroveň implementácie sociálnej kvality v SR ako aj v krajinách V4, rovnako rozvoj ľudského kapitálu a verifikovať vzájomné prepojenia medzi nimi.

1 Teoretický rámec skúmaného problému

1.1 Základné charakteristiky sociálnej kvality

Jej autori ju definovali ako „rozsah, v ktorom sú ľudia schopní spolupracovať na sociálnom, ekonomickom a kultúrnom živote svojich komunít a rozvíjať svoj blahobyt a individuálny potenciál“ (1, s. 6) Z pomerne podrobne prepracovanej teórie sociálnej kvality spomenieme len hlavné myšlienky, ktoré zároveň slúžia ako východisko pre naše skúmanie.

Sociálna kvalita na svojej abstraktnej úrovni predstavuje široké javové kontinuum, ktoré je možno, podľa autorov, vydeliť do troch typov faktorov: kondicionálnych, konštitučných a normatívnych. Všetky sú navzájom prepojené. Kondicionálne faktory sú interpretované prostredníctvom konštitučných a normatívnych faktorov, konštitučné faktory sú determinované súhrou kondicionálnych a normatívnych faktorov, normatívne faktory sú objasňované prostredníctvom kondicionálnych a konštitučných faktorov.

Tieto tri druhy faktorov zohrávajú kľúčovú úlohu v identifikácii, kvantifikácii ako aj v interpretácii sociálnej kvality. Pre šírku ich problematiky sa budeme venovať len kondicionálnym faktorom.

1.2 Kondicionálne faktory

Sociálna kvalita, na úrovni kondicionálnych faktorov, pozostáva zo 4 hlavných komponentov, ktorými sú: sociálno-ekonomická istota, sociálna inklúzia, sociálna kohézia a sociálna kompetentnosť.

Sociálno-ekonomická istota obsahuje podľa W. A. Becka, L. J. G. Van der Maesena a A. Walkera dve dimenzie. Prvá je prezentovaná tvrdením, že všetky základné potreby sú garantované existenčnou istotou (príjem, sociálna ochrana, zdravotná starostlivosť). Druhá dimenzia predstavuje životné príležitosti.

Ľudia by mali čo najviac pociťovať **sociálnu inklúziu** a na minimálnej úrovni sociálnu exklúziu. V rámci sociálnej kvality existuje široká možnosť participácie v ekonomických, politických, sociálnych a kultúrnych inštitúciách, prípadne v iných organizáciách a týmto spôsobom vytvárať kvalitnejší proces sociálnej inklúzie.

Sociálna kohézia poukazuje na súdržnosť rôznych komunit a spoločností. V moderných spoločnostiach je vnímaná ako stupeň, na ktorom ľudia sú a cítia sa integrovaní do inštitúcií, organizácií a sociálnych systémov. Predstavuje vzťahy s priateľmi ako členmi voľných sietí. Je nevyhnutným prvkom sociálneho rozvoja, ale aj individuálnej sebarealizácie.

Ľudia musia byť pripravení v plnej miere čeliť rýchlym a závažným sociálno-ekonomickým zmenám. **Sociálna kompetentnosť** znamená podporenie daného smerovania a umožnenie, aby si mohli kontrolovať svoje vlastné životy a reagovali na výzvy príležitosti a možnosti.

1.3 Sociálna kvalita a sociálna kompetentnosť

V rámci kondicionálnych faktorov sociálnej kvality má najvýznamnejšie postavenie sociálna kompetentnosť, ktorú, podľa nášho názoru, najviac rozvinul P. Hermann, ktorý pod ňou rozumie proces vzťahujúci sa na rozvoj individua alebo skupiny a súčasne i na rozvoj prostredia, v ktorom sa individuum a skupina nachádza (6, 2003, s.15). Podľa jeho vyjadrenia možno sociálnu kompetentnosť vnímať ako „*rozsah, v ktorom sú ľudia schopní aktivizácie prostredníctvom sociálnych vzťahov*“ (6, 2003, s. 6). Schopnosť danej aktivácie rozdelil do nasledujúcich komponentov:

- *osobnú kompetentnosť*, vyplývajúcu z osobných schopností meniť seba samého so zameraním predovšetkým na sebariadenie,
- *individuálnu kompetentnosť*, vychádzajúcu taktiež z osobných schopností jednotlivca, avšak s orientáciou na zmenu vonkajšieho prostredia,
- *sociálnu kompetentnosť*, predstavujúcu schopnosť meniť širšie bezprostredné prostredie, v ktorom sa jednotlivec pohybuje, a nakoniec
- *spoločenskú kompetentnosť*, ovplyvňujúcu široké sociálne prostredie (7, s. 170).

Identifikáciu osobnej, individuálnej, sociálnej a spoločenskej kompetentnosti, nemožno realizovať bez spojitosti s kategóriou, ktorá spoluvytvára daný kondicionálny faktor sociálnej kvality, a ktorou je ľudský kapitál.

1.4 Ľudský kapitál a sociálna kompetentnosť

V spoločnosti, vyznačujúcej sa sociálnou kvalitou, podľa nášho názoru, bude mať ľudský kapitál kvalitatívne odlišnú podobu ako je tomu v súčasnosti. Jeho spôsobilosti budú založené nielen na profesionalite, ale i schopnosti sa učiť od iných a učiť iných, rozvíjať sociálny kapitál, implementovať do pracovného prostredia učiace sa štruktúry, využívať ich v prospech

organizácie. Dôležité budú aj spôsobilosti zdieľania znalostí, ich šírenia, ako i netradičný prejav kreativity v riešení pracovných problémov, s využívaním intuície a fantázie. Prijatím daného východiska ľudský kapitál odvíjame od definície G. S. Beckera, ktorý ho v práci „Human Capital“, považoval za bytosť s univerzálnymi schopnosťami, zručnosťami a danosťami človeka, upotrebitel'ného viac-menej v každej oblasti ľudskej činnosti, kým špecifický kapitál podľa neho predstavuje špeciálne vedomosti a zručnosti upotrebitel'né len v konkrétnom odbore či type činnosti (2, 1964).

Jeho definícia je všeobecne prijatá a mnohí autori ju ešte dnes akceptujú. Z aspektu riešenia problému sociálnej kompetentnosti, ako súčasť sociálnej kvality, navrhujeme obsah danej kategórie upraviť, a to v nasledujúcom zmysle slova.

Podľa nášho názoru, je potrebné, v kategórii ľudský kapitál, uvažovať nielen s profesijnými kompetenciami ale aj s učiacimi sa kompetenciami, so znalostnými kompetenciami, s kreatívnymi kompetenciami a so sociálnymi kompetenciami. Všetky súvisia so spoločenskými zmenami, ktoré prinášajú jednotlivé typy spoločností, ktorými sú učiaca sa spoločnosť, znalostná spoločnosť, kreatívna spoločnosť a sociálna kvalita. Každá z nich predpokladá špecifické schopnosti pracovnej sily - odlišné od súčasných potrieb. Z popísaných dôvodov navrhujeme akceptovať v samotnom termíne ľudský kapitál nasledujúce dimenzie: profesijná dimenzia, učiaci sa dimenzia, znalostná dimenzia, kreatívna dimenzia a sociálna dimenzia.

Profesijná dimenzia ľudského kapitálu predstavuje súbor profesijných kompetencií potrebných pre výkon profesie. Učiaci sa kapitál vyjadruje spôsobilosti ľudí pre vytváranie prostredia, ktoré podporuje spoluprácu a učenie. Jeho základ spočíva v implementácii učiaceho sa prístupu i v samotnom riadení organizácie. Znalostný kapitál predstavuje schopnosti, prostredníctvom ktorých vytvárame nové hodnoty a šírime ich v prostredí organizácie a mimo nej. Nazýva sa aj intelektuálny kapitál. Zahŕňa znalosti, myšlienky metódy, procesy a talenty ľudí, ktoré možno využiť pre ciele organizácie (8, 2004, 36-52). Daný druh kapitálu sa stal prioritou pre znalostné organizácie. Kreatívny kapitál predstavuje schopnosť a potenciál jednotlivcov a skupín vytvárať nové myšlienky alebo využiť staré myšlienky novým spôsobom, či kombinovať staré a nové spôsoby, alebo vyvíjať aktivity, ktoré možno považovať za kreativitu, za dizajn, za podnikavosť alebo za inováciu (3, 1986, 241-258). Prostredníctvom sociálnych kompetencií sú jednotlivci schopní rozvíjať kooperáciu, participáciu a pozitívne vzťahy, teda vytvárať sociálne siete a využívať ich vo svoj prospech alebo v prospech organizácie. Daný typ kapitálu súvisí s P. Bourdieuom, ktorý

ho definoval ako „súbor zdrojov vzťahujúcich sa k vlastníctvu dlhodobých vzťahových sietí, ktoré sú viac alebo menej inštitucionalizované, so všetkými vzájomnými vzťahmi, kontaktmi, spojeniami“ (3, 1986, 241-258).

Prijatím popísaných dimenzií predpokladáme i zmenu vnímania samotnej kategórie ľudský kapitál. Jej inovovaný obsah predstavuje vyššiu abstraktnú úroveň, keďže, profesijný kapitál, sociálny kapitál, učiaci sa kapitál, znalostný kapitál či kreatívny kapitál sa stali jej súčasťami.

2 Metodologický rámec

2.1 Prístupy ku kvantifikácii sociálnej kvality

V našom výskume budeme pracovať so štatistickými údajmi z Eurostatu, EU SILC, Economist Intelligence Unit a Transparency International. Konkrétne sme využili nasledujúce databázy Eurostatu: populácia a sociálne podmienky, doprava, životné prostredie a energie, udržateľný rozvoj, zamestnanosť a sociálna politika, kvalita života. V roku 2011 sa nám podarilo získať úplné informácie pre všetky V4 krajiny, z toho dôvodu sme sa rozhodli skúmať náš zámer práve v tomto období. Prehľad indikátorov kondicionálnych faktorov sociálnej kvality zobrazuje tab.1. Všetky považujeme za jedinečné, relevantné a rovnako dôležité pre skúmanie sociálnej kvality. Na validitu jednotlivých indikátorov sme použili test, ktorý verifikoval ich vhodnosť - Kaiser-Meyer-Olkinova miera (8, 2015).

Vo výskume sociálnej kvality sme využili niekoľko štatistických metód. Boli nimi: faktorová analýza, tvorba sub-indexov a tvorba syntetického indexu sociálnej kvality.

1. Faktorovú analýzu sme použili za účelom získania faktorových záťaží indikátorov v jednotlivých dimenziách sociálnej kvality. Údaje z rôznych druhov databáz sme pre získanie ich validity a reliability štandardizovali prostredníctvom transformácie do podoby Z-skóre. Otestovali sme, či je vhodné uplatniť faktorovú analýzu prostredníctvom Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testu. Na základe jej výsledkov sme zredukovali existujúcich 41 indikátorov na 15 za účelom zjednodušenia tvorby indexu sociálnej kvality. Faktorové záťaže zohrávali kľúčovú úlohu.

2. Pri kvantifikácii ľudského kapitálu sme použili **metódu hlavných komponentov**, ktorá nám umožnila vypočítať index jednotlivých dimenzií, teda učiaceho sa, znalostného a kreatívneho a sociálneho kapitálu. Táto metóda známa pod skratkou PCA – Principal Component Analysis, patrí k najstarším a zároveň najviac používaným metódam viacrozmernej analýzy. Transformuje pôvodné znaky na nové premenné, ktoré nazývame

hlavnými komponentmi. Hlavným dôvodom výberu metódy hlavných komponentov bola redukcia počtu premenných/indikátorov na menší počet hlavných komponentov, bez veľkej straty informácií. Transformovali sme 29 pôvodných indikátorov ľudského kapitálu do menšieho počtu hlavných komponentov. Vzniklo nám 8 komponentov, ktoré boli základom pre výpočet indexov.

3. Pri výpočte **sub-indexov sociálnej kvality a ľudského kapitálu** sme použili subjektívnu metódu stanovenia priemeru hodnôt jednotlivých komponentov. Všetkým komponentom sme prikladali rovnaké váhy.

4. **Tvorba syntetického indexu sociálnej kvality a ľudského kapitálu** bola realizovaná výpočtom priemerných hodnôt. Vychádzali sme z predpokladu rovnosti všetkých parciálnych ukazovateľov.

3 Empirické zistenia a diskusia

Hlavnými cieľmi nášho empirického bádania bolo:

1. Zistiť úroveň implementácie sociálnej kvality v jednotlivých krajinách V4 a posúdiť postavenie SR v rámci nich.
2. Identifikovať úroveň rozvoja ľudského kapitálu v jeho jednotlivých dimenziách, ktorými sú učiaci sa kapitál, znalostný kapitál, kreatívny kapitál a sociálny kapitál.
3. Zistiť vzájomnú previazanosť oboch fenoménov, a to v ich globálnych prejavoch a taktiež v jednotlivých dimenziách.

Tab1: Sociálna kvalita v krajinách V4

Kondicionálny faktor	Slovensko	Česká republika	Poľsko	Maďarsko
Sociálno-ekonomická istota	-0,7	-0,56	-0,7	-0,12
Sociálna inklúzia	-0,51	-0,53	0,4	0,75
Sociálna kohézia	0,38	-0,05	-0,2	0,67
Sociálna kompetentnosť	-1,07	0,1	0,07	-0,17
Sociálna kvalita	0,13	0,29	0,04	-0,03

Zdroj: Vlastné spracovanie za rok 2011 na základe údajov: Chinoracká A. 2015. Sociálna kvalita a jej dimenzie. Bratislava: KDP, KSRaP NHF EU.

Tab. 1 zobrazuje sub-indexy sociálnej kvality v jej kondicionálnych faktoroch, ktorými sú sociálno-ekonomická istota, sociálna inklúzia, sociálna kohézia a sociálna kompetentnosť. Na

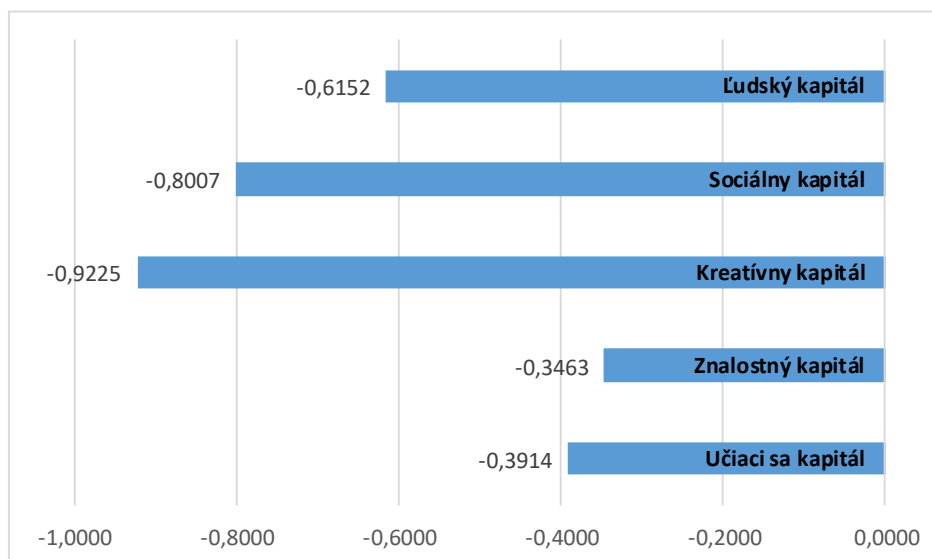
základe nej môžeme konštatovať rôznosť úrovní implementácie sociálnej kvality v jednotlivých krajinách V4. Najvyššiu úroveň konštatujeme v Českej republike, ktorá dosiahla hodnotu indexu sociálnej kvality 0,29. Po nej nasleduje Slovensko s indexovou hodnotou o 16 bodov nižšou ako v ČR (0,13). Poľsko dosahuje len 0,04 hodnotu indexu a Maďarsku prináleží najnižšia úroveň implementácie sociálnej kvality.

Tab2: Úroveň ľudského kapitálu v krajinách V4

Dimenzie	Slovensko	Česká republika	Poľsko	Maďarsko
Učiaci sa kapitál	-0,3914	0,5328	-0,3543	-0,2911
Znalostný kapitál	-0,3463	0,1453	-0,7569	-0,6528
Kreatívny kapitál	-0,9225	-0,4766	-0,7508	-0,7377
Sociálny kapitál	-0,8007	-1,8487	-0,9907	-2,2080
Ľudský kapitál	-0,6152	-0,4118	-0,7132	-0,9724

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov: Setnická, I. 2018. Formovanie ľudského kapitálu smerom k sociálnej kvalite. Bratislava: KDP, KSRaP NHF EU.

Fig. 1: Ľudský kapitál v SR



Zdroj: Vlastné spracovanie z roku 2011 na základe údajov: Setnická, I. 2018. Formovanie ľudského kapitálu smerom k sociálnej kvalite. Bratislava: KDP, KSRaP NHF EU.

Tab2 zobrazuje úroveň ľudského kapitálu v globále, avšak i v jeho jednotlivých dimenziách, za ktoré považujeme učiaci sa kapitál, znalostný kapitál, kreatívny kapitál a sociálny kapitál. Už na prvý pohľad z grafu 1 môžeme konštatovať, že v SR by bolo

potrebné podporiť rozvoj kreatívneho a sociálneho kapitálu. V oboch dimenziách dosahujeme horšie hodnoty (kreatívny kapitál -0,9225 a sociálny kapitál -0,8007). Česká republika je najlepšia v znalostnom a učiacom sa kapitál. V Poľsku je najväčší potenciál v učiacom sa kapitály a pomerne vyvážené dimenzie majú v znalostnej, kreatívnej a sociálnej dimenzii. V Maďarsku majú veľkú absenciu predovšetkým v sociálnom kapitále (-2,2080).

Tab3: Vzťah medzi sociálnou kvalitou a ľudským kapitálom

Vzťahy	Pearsonov koeficient
Učiaci sa kapitál/sociálna kvalita	0,833241872
Znalostný kapitál/Sociálna kvalita	0,951104847
Kreatívny kapitál/Sociálna kvalita	0,582127779
Sociálny kapitál/Sociálna kvalita	0,053879672
Ľudský kapitál/Sociálna kvalita	0,961802232

Zdroj: Vlastné spracovanie s použitím Pearsonovho koeficientu korelácie

Na základe Pearsonovho koeficientu korelácie sme zisťovali vzťahy medzi sociálnou kvalitou a jednotlivými dimenziami ľudského kapitálu. Ako zobrazuje tab3 tento vzťah sa potvrdil na globálnej úrovni, kde sa prejavil s veľmi vysokou tesnosťou (0,961802232). Na základe zistenia môžeme konštatovať, že rozvíjaním ľudského kapitálu dosiahneme vyššiu úroveň implementácie sociálnej kvality. Veľmi silná súvislosť sa prejavila taktiež medzi sociálnou kvalitou a jednotlivými dimenziami ľudského kapitálu, a to predovšetkým so znalostným kapitálom (0,951104847), a učiacim sa kapitálom (0,833241872). Menej intenzívny vzťah, avšak s výraznou tesnosťou, zaznamenávame medzi sociálnou kvalitou a kreatívnym kapitálom (0,582127779). Takmer žiadny vzťah sa preukázal medzi sociálnou kvalitou a sociálnym kapitálom (0,053879672).

Uvedené zistenia orientované na sociálnu kvalitu ako i jednotlivé dimenzie ľudského kapitálu sú prvotinou v SR. Doteraz sa výskumy tohto druhu nerealizovali ani v Českej republike. Z toho dôvodu navrhujeme sústrediť pozornosť na oba fenomény. To však zároveň predpokladá rozvíjanie ich teoretického, metodologického ako i empirického rámca, čo nie je jednoduchou záležitosťou, keďže ide o zisťovania na národnej a medzinárodnej úrovni.

Záver

V našom výskume sme identifikovali vnímanie fenoménov sociálna kvalita a ľudský kapitál a popísali metódy a techniky kvantifikácie. Prostredníctvom korelačnej analýzy sme sa dopracovali k nasledujúcim záverom:

1. Medzi sociálnou kvalitou a ľudským kapitálom sa prejavila veľmi silná súvislosť, na základe ktorej dedukujeme, že rozvojom ľudí dosiahneme aj vyššiu úroveň implementácie sociálnej kvality, a to spôsobom, že nemusíme formovať ďalšie procesy, ktoré by podporili implementačný proces. Avšak rozvoj ľudského kapitálu si vyžaduje re-definíciu edukačných štandardov.
2. V rámci jednotlivých dimenzií ľudského kapitálu sme odhalili najsilnejšiu previazanosť v oblasti učiaceho sa a znalostného kapitálu. Odhalili sme taktiež prepojenosť medzi sociálnou kvalitou a kreatívnym kapitálom, aj keď nie natoľko výraznú ako v prípade učiaceho a znalostného kapitálu.

Všetky naše zistenia považujeme za významné a odporúčame ich zohľadniť v novovznikajúcej vzdelávacej sústave v SR. Na medzinárodnej úrovni by bolo žiaduce vytvoriť špecifické indikátory na meranie kondicionálnych, konštitučných ako i normatívnych faktorov sociálnej kvality, avšak aj jednotlivých dimenzií ľudského kapitálu, ktoré by zohľadnili členenie (profesijný kapitál, učiaci sa kapitál, znalostný kapitál, kreatívny kapitál a sociálny kapitál). Navrhované zmeny by významne ovplyvnili tvorbu edukačných avšak i pracovných štandardov v eurozóne a umožnili ich modifikáciu v rýchlo meniacom sa spoločenskom prostredí.

Pod'akovanie

Príspevok je súčasťou výstupov projektov: VEGA 1/0251/19 "Investície domácností do bývania a možností ich alternatívneho využitia ako dodatočného príjmu v čase poberania dôchodkovej dávky" (50 %) a VEGA 1/0770/17 „Dostupnosť bývania na Slovensku“ (50 %).

Literatúra

- [1] Beck, W. A., van der Maesen, L. J. G., Walker, A. S. (2001). *Social Quality: A Vision for Europe*. Studies in Employment and Social Policy. Hague/London/Boston: Kluwer Law International. ISBN 90 411 1523.
- [2] Becker, G. S. (1964, 1993, 3rd ed). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. Chicago: University of Chicago Press, 1964, 1993. ISBN 978-0-226-04120-9.

- [3] Bourdieu, P. (1986). *The Forms of Capital*. In J. Richardson *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood, 1986, 241–258.
- [4] Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*. 1(1), 95–120.
- [5] Florida, R. (2006). *The Flight of the Creative Class: The New Global Competition for Talent*. New York: Harper Business, 2006. ISBN 978-0-06-075691-8.
- [6] Herrmann, P. (2003). *Discussion Paper on the Domain „Empowerment“ submitted to the Project European Network on Indicators of Social Quality of the European Foundation on Social Quality*. Amsterdam.
- [7] Herrmann, P. (2009). Social Quality – Looking for a Global Social Policy. *NTU Social Work Review*, 19, 170. [cit. 28. marca 2016] Na internete:
http://www.press.ntu.edu.tw/ejournal/files/%E5%B7%A5%E4%BD%9C%E5%AD%B8%E5%88%8A%5C0019_200906%5C4.pdf
- [8] Hussi, T. (2004). Reconfiguring Knowledge Management – Combining Intellectual Capital, Intangible Assets and Knowledge Creation. *Journal of Knowledge Management*, 8(2), 36-52.
- [9] Chinoracká, A. (2015). *Sociálna kvalita a jej dimenzie v SR*. Bratislava: KSRaP NHF EU.
- [10] March, J. G., Olsen, J. P. (1975). The uncertainty of the past: Organizational Learning under Ambiguity. *European Journal of Political Research*, 3, 147–171.
- [11] Setnická, I. (2018). *Formovanie ľudského kapitálu smerom k sociálnej kvalite*. Bratislava: KDP, KSRaP NHF EU.
- [12] Soliman, F. (2011). Modelling the role of HRM in the innovation chain. *The Employment Relations Record*, 11(2), 1–20.
- [13] Telxeira, N. P. (2014). Gary Becker’s Early Work on Human Capital – Collaborations and Distinctiveness. *IZA Journal of Labor Economics*, 3(12). [cit. 28. marca 2016] Dostupné: <http://www.izajole.com/content/3/1/12>
- [14] Viedma, M. (2007). In Search of an intellectual Capital Comprehensive Theory. *The Electronic Journal of Knowledge Management*, 5(2), 245–256.

Kontakt

Doc. PhDr. Mária Antalová, PhD.

Katedra sociálneho rozvoja a práce

Národohospodárska fakulta

Ekonomická univerzita v Bratislave

Dolnozemska cesta 1

852 35 Bratislava

Slovensko

e-mail: maria.antalova@euba.sk